

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СУДНОВОДІННІ

Шифр № МІ-МФ-ЯЗ-Б-Ж/В

Реєстр № 1-56/К-06, Б-01, М-10, 01.06.20р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

<i>з дисциплін</i>	Англійська мова за професійним спрямуванням
<i>факультет</i>	Судноводіння
<i>ступінь вищої освіти</i>	бакалавр
<i>галузь знань</i>	27 «Транспорт»
<i>спеціальність</i>	271 «Річковий та морський транспорт»
<i>спеціалізація</i>	Судноводіння
<i>курс</i>	III - IV
<i>форма навчання</i>	денна

м. Херсон – 2020

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» розробили у відповідності з робочою навчальною програмою канд. пед. наук, професор Кудрявцева В. Ф., канд. пед. наук, доцент Барсук С.Л., канд. пед. наук, доцент Мороз О.Л.

Методичні рекомендації розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри англійської мови в судноводінні

В. Березка 2020 р.

протокол № 9

Завідувач кафедри англійської мови в судноводінні

В. Ф. Кудрявцева к. п. н. проф. В. Ф. Кудрявцева

Завідувач навчально-методичного відділу

В. В. Черненко В. В. Черненко

1. Загальні вимоги до вмінь та навичок здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр

Загальна професійна підготовка в умовах морського ВНЗ зумовлена обсягом, структурою та динамічністю навчального матеріалу, який необхідний здобувачу вищої освіти для професійного становлення в сучасних умовах. Навчальна дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням» є необхідною складовою підготовки фахівців морського торговельного флоту за спеціалізацією Судноводіння.

Галузевий стандарт вищої освіти України, Закон України «Про вищу освіту», Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти з Манільськими поправками (Кодекс ПДНВ 78/95) та Модельний курс 3.17 «Maritime English» визначають нормативну основу професійної підготовки бакалаврів морських спеціальностей.

Метою вивчення дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» є практичне володіння англійською мовою у відповідності до вимог дипломованого спеціаліста. На цьому етапі навчання англійської мови спрямовано на формування специфічних професійно-орієнтованих комунікативних умінь і базуються на знаннях мови, отриманих на двох попередніх курсах. На цьому етапі мова застосовується як засіб вирішення професійних завдань у відповідності до службових обов'язків.

Згідно з національними і міжнародними вимогами рівень сформованості іншомовних мовленнєвих умінь здобувача вищої освіти ступеня «бакалавр» повинен дорівнювати рівню B2 («незалежний користувач»). Реалізацію визначених робочою програмою професійних комунікативних компетентностей повинен забезпечити навчально-методичний супровід дисципліни.

Враховуючи специфіку дисципліни основною складовою навчального процесу, спрямованою на досягнення мети навчання, виступає практичне заняття. Побудоване за принципами комунікативного та компетентнісного підходів, із застосуванням сучасних підходів (змішаного, студенто-зорієнтованого, проектного навчання), практичне заняття скеровано на розвиток уміння продуктивно взаємодіяти, критично мислити, застосовувати власний досвід, та ефективно спілкуватися в процесі виконання професійно-орієнтованих завдань, що безпосередньо впливає на формування професійної комунікативної компетентності.

1.1 Усні комунікативні компетентності з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»

Навчальний модуль	Знання, уміння, навички
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-ІІ/1)	
Семестр 5 (Across the Ocean)	
Модуль 1: Процедури на містку	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доводить необхідність спільної роботи команди містка - описує ключові обов'язки вахтового помічника - розуміє та використовує стандартні фрази для передачі вахтових обов'язків - обговорює аспекти плану переходу <p>Підсумкова компетенція: обговорює принципи ефективної роботи команди містка під час несення, передавання вахти та планування переходу</p>
Модуль 2: Допоміжні засоби судноводіння	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає візуальні та звукові сигнали для судноводіння - визначає наземні мітки необхідні для судноводіння за картою - описує буї різних типів за їхнім призначенням, кольором, формою, топовим знаком, вогнями та звуковими сигналами й читає їх на карті - надає інформацію щодо коректури карт по УКВ зв'язку <p>Підсумкова компетенція: описує та коректує на карті допоміжні засоби судноводіння: вогні, звукові сигнали, буї</p>
Модуль 3: Лоцманська проводка	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснювати основні обов'язки лоцмана - надавати інформацію щодо організації сходження лоцмана на борт - надавати необхідну інформацію під час навігації в портових водах, використовуючи SMCP <p>Підсумкова компетенція: пояснювати обов'язкові компоненти лоцманської проводки, її важливість під час навігації в портових водах та етапи безпечної навігації з лоцманом на борту</p>
Модуль 4: Метеорологія	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читає та розуміє погодні карти - описує напрямок та силу вітру, використовуючи стандартні фрази ММО - описує стан моря, використовуючи шкалу Бофорта - доповідає про погодні умови згідно прогнозу погоди, отриманого через NAVTEX <p>Підсумкова компетенція: висловлюється про погодні умови для забезпечення безпеки плавання</p>
Модуль 5: Навігаційні виклики	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - імітує комунікацію під час проходження вузькостей - імітує комунікацію під час перебування судна у системі розділу руху - імітує комунікацію під час навігації в умовах обмеженої видимості - обговорює особливості управління судном у берегових водах та районах щільного плавання

	Підсумкова компетенція: описує особливості несення вахти під час проходження вузькостей, систем розділення руху, берегових вод, районів обмеженої видимості та щільного плавання, лоцманської проводки
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-ІІ/1)	
Семестр 6 (Sail Safe)	
Модуль 1: Обробка сухого навалного вантажу	Демонстрація умінь: - обговорює процедури зачищення трюмів - називає найчастіші причини пошкодження сухого навалного вантажу та міри запобігання пошкодженню - рекомендує заходи безпеки при роботі з сухим навальним вантажем Підсумкова компетенція: обговорює процедури завантаження/виваження сухого навалного вантажу
Модуль 2: Обробка контейнерів	Демонстрація умінь: - описує процедури кріплення контейнерів - визначає правила безпеки під час кріплення контейнерного вантажу - визначає найчастіші причини пошкодження контейнерів і способи їх запобігання Підсумкова компетенція: висловлюється про перевезення контейнерних вантажів з точки зору їх обладнання, техніки безпеки і способів запобігання пошкодженню
Модуль 3: Перевезення надважких та негабаритних вантажів	Демонстрація умінь: - характеризує особливості транспортування надважких вантажів - демонструє знання міжнародних правил щодо перевезення надважких та негабаритних вантажів - доповідає про вимоги до техніки безпеки під час завантаження, кріплення та перевезення важких вантажів Підсумкова компетенція: надає чіткі інструкції щодо безпечного перевезення надважких та негабаритних вантажів
Модуль 4: Перевезення рідких вантажів танкерами	Демонстрація умінь: - детально описує особливості та функції структурних компонентів дизайну танкерних суден; - демонструє знання міжнародних кодексів та конвенцій щодо безпеки транспортування рідких вантажів; - описує рутинні вантажні операції та правила техніки безпеки на танкерних суднах, використовуючи SMCPs Підсумкова компетенція: : надає чіткі інструкції щодо безпечного перевезення різних типів рідких вантажів
Модуль 5: Перевезення небезпечних вантажів морем	Демонстрація умінь: - демонструє знання міжнародної класифікації небезпечних вантажів й називає ризики, пов'язані з кожним класом; - перераховує міжнародні вимоги щодо пакування, маркування та правил зберігання небезпечних вантажів - висловлюється щодо правил безпеки та процедур перевезення небезпечних вантажів, використовуючи SMCP Підсумкова компетенція: надає чіткі інструкції щодо безпечного перевезення небезпечних вантажів морем

Таблиця 1.2 Компетентнісні вимоги до письмових умінь

Навчальний модуль	Знання, уміння, навички	Посилання на навчальні посібники
Семестр 6		“Across the Ocean”
Модуль 1 Процедури на містку / Bridge Procedures	Демонстрація умінь: - записати інформацію у форматі, придатному для ведення записів у судовому журналі - write information correctly in a format suitable for log record keeping	[с. 57]
Модуль 2 Допоміжні засоби судноводіння / Aids to Navigation	Демонстрація умінь: - описати допоміжні навіголішні засоби в судноводінні - describe aids to navigation	
Модуль 3 Лоцманська провідка / Pilotage	Демонстрація умінь: - складати письмовий звіт про події, що сталися під час морського проходу - write a report of events that occurred during a sea passage	[с. 63]
Модуль 4 Метеорологія / Meteorology	Демонстрація умінь: - записати температуру та напрямки вітру, слухаючи прогноз погоди - write down temperatures and wind directions correctly when listening to spoken weather forecasts	[с. 62]
Модуль 5 Навігаційні виклики / Navigation Challenges	Демонстрація умінь: - записати точні замітки з імітованої телефонної розмови - write accurate notes from simulated telephone conversation	[с. 88]
Семестр 8		“Sail Safe”
Модуль 1 Перевезення сухого навалного вантажу / Dry Bulk Cargo Handling	Демонстрація умінь: - записати вимірювання та величини дані іншою людиною - write down measurements and quantities given by another person	
Модуль 2 Перевезення контейнерів / Container Cargo Handling	Демонстрація умінь: - написати звіт про пошкодження вантажу - write a report on damage to cargo	
Модуль 3 Перевезення надважких та негабаритних вантажів / Heavy Cargo Handling	Демонстрація умінь: - написати звіт про пошкодження вантажу - write a report on damage to cargo	[с. 58]
Модуль 4 Перевезення рідких	Демонстрація умінь: - написати звіт про пошкодження вантажу	

вантажів / Liquid Cargo Handling	- write a report after cleaning operations	
Модуль 5 Перевезення небезпечних вантажів / Dangerous Cargo Handling	Демонстрація умінь: - написати звіт про пошкодження вантажу - write a report on damage to cargo	

2. Зміст навчальної дисципліни

Таблиця 2.1 - Опис навчальної дисципліни для денної форми навчання

Термін вивчення дисципліни		Обсяг дисципліни		Розподіл академічних годин за видами занять денної форми навчання					Контроль знань		
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13
III	6	90	3		34			56		+ Д	
IV	8	60	2		32			28			+
Всього		480	16		210			270		+	+

Таблиця 2.2 - Зміст та опис дисципліни для денної форми навчання

№ заняття	Вид заняття	Обсяг аудиторних годин	Обсяг годин самостійної роботи	Знання, уміння, навички	Рекомендована література □	Посилання на нормативні документи ІМО
1	2	3	4	5		6
III курс 6 семестр Module 1. Bridge Procedures						

1	ПЗ	2	4	Watch Officer Duties: Describes key responsibilities of OOW	[2, M1], [5, U.6]	IMO Model Course 3.17, SMCP
2	ПЗ	2	2	Passage Planning: Discusses the aspects of passage planning	[2, M1], [5, U.6]	IMO Model Course 3.17, SMCP
3	ПЗ	2	4	Competency Demonstration: Exchanges information on efficiency of bridge teamwork cooperation		
Всего		6	10			
Module 2: Aids to navigation						
4	ПЗ	2	4	Visual aids to navigation: Describes location and functions of lighthouses and beacons	[2, M2], [5, U.13]	IMO Model Course 3.17, Chart 5011
5	ПЗ	2	2	Aural aids of navigation: Describes characteristic features and functions of aural aids to navigation	[2, M2], [5, U.13]	IMO Model Course 3.17, Chart 5011
6	ПЗ	2	6	IALA buoyage system: Reads charts and describes buoys by types, purpose of use, color, shape, top marks and light/sound signal	[2, M2], [5, U.13]	IMO Model Course 3.17, Chart 5011
7	ПЗ	2		Competency Demonstration: Speaks about aids to navigation in terms of their classification and description		
Всего		8	12			
Module 3. Pilotage						
8	ПЗ	2	6	Pilotage Arrangements: Provides information regarding arrangements prior to and during boarding the vessel by the Pilot	[2, M3]	IMO Model Course 3.17, BPG, STCW
9	ПЗ	2	4	Port Navigation: Communicates relevant information when navigating the vessel in port using SMCP	[2, M3]	IMO Model Course 3.17, BPG, STCW
10	ПЗ	2		Competency Demonstration: Explains compulsory elements of Pilotage, its vitality in ports and steps of safe navigation by the Pilot.		
Всего		6	10			
Module 4. Meteorology						
11	ПЗ	2	4	Weather maps: Reads and understands weather maps	[2, M4], [5, U. 8]	IMO Model Course 3.17, COLREG
12	ПЗ	2	4	Sea State: Describes the sea state using Beaufort Scale	[2, M4], [1, Ch. 18, 50], [5, U. 8]	IMO Model Course 3.17, COLREG

13	ПЗ	2	4	NAVTEX: Reports about weather conditions according to NAVTEX messages	[2, M4], [1, Ch. 18, 50], [5, U. 8]	IMO Model Course 3.17, COLREG
14	ПЗ	2		Competency Demonstration: Speaks about meteorological information for safe navigation		
Всього		8	12			
Module 5. Navigation Challenges						
15	ПЗ	2	6	Navigation in narrows: Simulates communication while navigating in narrow channels	[2, M5], [1, Ch.12]	IMO Model Course 3.17, COLREG, SMCP
16	ПЗ	2	6	Navigation in Traffic-Lanes: Simulates communication within the limits of traffic separation scheme (COLREG Rule 10)	[2, M5], [5, U.3]	IMO Model Course 3.17, COLREG, SMCP
17	ПЗ	2		Competency Demonstration: Describes watchkeeping duties in conditions of narrow channels, TSS, coastal and congested waters, restricted visibility		
Всього		6	12			
Всього за семестр		34	56			
IV курс 8 семестр						
Module 1. Dry Bulk Cargo Handling						
1	ПЗ	2	2	Hold Maintenance: Discusses hold clean-up procedures	[7, M1]	IMO Model Course 3.17, SMCP
2	ПЗ	2	4	Safety Practice on Bulkers: Recommends safety precautions on dry bulk cargo handling	[7, M1], [4, Ch.9]	IMO Model Course 3.17, SMCP
3	ПЗ	2		Competency Demonstration: Speaks about dry bulk cargo handling in terms of safety cargo handling and cargo handling facilities		
Всього		6	6			
Module 2. Container Cargo Handling						
4	ПЗ	2	2	Container Securing: Describes container securing procedures	[7, M2], [1, Ch.47, 48], [4, Ch.9]	IMO Model Course 3.17, SMCP
5	ПЗ	2	4	Safety Measures: Determines rules of safe cargo lashing	[7, M2], [4, Ch.9]	IMO Model Course 3.17, SMCP
6	ПЗ	2		Competency Demonstration: Speaks about container securing in terms of equipment, safety measures and rules for damage avoidance		
Всього		6	6			

Module 3. Heavy Cargo Handling						
7	ПЗ	2	2	Heavy Cargo Handling: Characterizes special features of heavy cargo transportation	[7, M3], [1, Ch.47, 48]	IMO Model Course 3.17, SMCP
8	ПЗ	2	2	Safe Practice on Heavy Lift Cargo Transportation: Reports on necessary procedures to provide safe heavy cargo handling	[7, M3], [1, Ch.47, 48], [4, Ch.9]	IMO Model Course 3.17, SMCP
9	ПЗ	2		Competency Demonstration: Gives clear instructions to provide proper actions and safe heavy cargo transportation		
Всего		6	4			
Module 4. Liquid Cargo Handling						
10	ПЗ	2	2	Types of Tankers: Describes in detail innovations in oil-carrier's and gas-carrier's design	[7, M4], [1, Ch.2]	IMO Model Course 3.17
11	ПЗ	2	2	Liquid Cargo Handling: Describes international regulations on safe liquid cargoes transportation	[7, M4]	IMO Model Course 3.17, SMCP
12	ПЗ	2	2	Safe Practice on Tankers: Uses the SMCP to describe routine cargo operations and safe practice on liquid cargo transportation	[7, M4]	IMO Model Course 3.17, SMCP
13	ПЗ	2		Competency Demonstration: Gives clear instructions to provide proper actions and safe liquid cargo transportation		
Всего		8	6			
Module 5. Dangerous Cargo Handling						
14	ПЗ	2	2	Dangerous Cargo Classification: Identifies IMDG classes 1-9 and name hazards associated with each class	[7, M5]	IMDG Code, SMCP, IMO Model Course 3.17
15	ПЗ	2	4	DG Safe Transportation: Lists international requirements on cargo packaging, marking, stowage arrangements and safety measures	[7, M5]	IMDG Code, SMCP, IMO Model Course 3.17
16	ПЗ	2		Competency Demonstration: Gives clear instructions to provide proper actions and safe dangerous cargo transportation		
Всего		6	6			
Всего за семестр		32	28			

3. План практичного заняття

При плануванні навчального заняття, як і при його наступному аналізі, варто використовувати адекватну схему, яка відображає базові аспекти навчання на комунікативній основі. Така схема допомагає дотримуватися певної послідовності кроків, які необхідні для логічної побудови найважливіших елементів навчального процесу.

Практичний досвід роботи викладача сприяє більш детальному плануванню на основі урахування особливостей кожної групи студентів, якими можуть бути психологічні, когнітивні, поведінкові та інші індивідуальні або групові відмінності.

Навчання морської англійської мови на основі комунікативного підходу передбачає певну структуру навчального заняття і, відтак, плану навчального заняття. Структура занять залежить від рівня комунікативних умінь, навчальних потреб і досвіду студентів. Такою структурою для першого-другого років навчання визначено PPP (Presentation, Practice, Production), для третього-четвертого років навчання – EASA (Engage, Activate, Study, Activate), для п'ятого курсу навчання – Patchwork (ESAEA, EASASEA або будь-яка інша конфігурація навчального заняття, яка складається з етапів E, S, A).

Структура EASA (Engage, Activate, Study, Activate) придатна для проміжного рівня володіння англійською мовою, коли студенти достатньо володіють морською англійською мовою, щоб удосконалити свої комунікативні уміння. Вона також застосовується для вивчення лексики та граматики у контексті професійно-орієнтованого тексту для читання, аудіювання або при перегляді відеоматеріалів.

3.1 Методичні рекомендації до організації заняття

ФОРМАТ ЗАНЯТТЯ ЗА СТРУКТУРОЮ EASA

Група № _____ Дата _____
Модуль № _____ “ _____ ”
Урок № _____
Тема _____
Мета: у кінці заняття студенти зможуть _____
Лексика (або) Граматика _____

Хід заняття

Етапи	Зміст роботи	Взаємо дія	Час	Навчальні засоби
1 Початок	1.1 Вступні вправи (1-3)		до 15	

заняття			хв.	
	[Перевірка домашнього завдання]			
	1.2 Презентація теми і мети заняття			
2 Activate 1	[Перевірка домашнього завдання]		20 хв.	
3 Вивчення мови	[Перевірка домашнього завдання]		10 хв.	
4 Activate 2			15 хв.	
5 Продукування (вільна практика)			15 хв.	
6 Коментарі	Work on SS' mistakes at Production		3 хв.	
7 Завершення заняття	7.1 Подання домашнього завдання 7.2 Прикінцеві коментарі		2 хв.	

Скорочення для різних типів взаємодії на занятті:

Ind. = студенти виконують вправи і завдання індивідуально

SS - T = студенти спілкуються з викладачем

S - S = студенти розмовляють у парах

T - SS = викладач спілкується з усією групою

Gr of 3 = студенти працюють у групах з трьох осіб

S ↔ S ↔ S = запитання ланцюжком

S - Cl = один студент спілкується з групою

Cl - S = група спілкується з одним студентом

All = хорове повторення

EASA LESSON FORMAT

Group _____

Date _____

Module # _____

Lesson # _____

Lesson topic _____

Objective: by the end of the lesson students will be able to _____

Vocabulary (or)

Grammar _____

Lesson Procedure

Stages	Activities	Interaction	Time	Training aids
1 Engage	1.1 Introductory activities (1-3)		Up to 15 min	

	[Checking homework]			
	1.2 Lesson topic and objective presentation			
2 Activate 1	[Checking homework]		20 min	
3 Study	[Checking homework]		10 min	
4 Activate 2			15 min	
	Production (free practice)		15 min	
6 Feedback	Work on SS' mistakes		3 min	
7 Closure	7.1 Giving home task 7.2 Final comments		2 min	

Abbreviations for types of classroom interaction:

Ind. = SS doing exercises and activities individually

SS - T = students speaking to teacher

S - S = students speaking to each other, in pairs [open pairs or close pairs]

T - SS = teacher speaking to students as a whole class

Gr of 3 = SS working in groups of 3

S ↔ S ↔ S = chain questioning

S - Cl = S working with the class

Cl - S = the whole class asking one S

All = choral drilling

Заняття за структурою EASA рекомендується для застосування у навчанні студентів третього-четвертого курсів, коли студенти мають більший життєвий і професійний досвід, на достатньому рівні володіють морською англійською мовою. Головна відмінність заняття EASA від заняття PPP, рекомендованого для першого-другого років навчання, полягає у тому, що викладач безпосередньо не вчить студентів, а організовує їхнє взаємне навчання через серію логічно побудованих завдань, підпорядкованих темі і меті заняття; тобто, виконує функції фасилітатора.

Мета етапу Engage - залучити студентів до спілкування англійською мовою після їхнього перебування в іншомовному середовищі. Крім того, викладач має зацікавити студентів темою або певними аспектами теми, що вмотивує студентів до її вивчення. Обсяг, зміст і складність початкової вправи залежить від змісту і складності запланованого заняття; усвідомити це можливо тільки після укладеного плану заняття.

Домашнє завдання перевіряється після введення студентів у англomовне спілкування, а вже потім оголошується тема і мета заняття.

Наступний етап – Активація 1 – призначений для поступового вивчення студентами змісту навчальної теми через серію завдань. Такими можуть бути тематичні тексти, відео та аудіо матеріали, дискусії, постановка і відповіді на запитання та будь-які інші керовані вправи і завдання. Нерозуміння певних частин вправ і завдань (переважно лексичного або граматичного характеру) вирішуються через самостійний пошук, допомогу інших студентів, загальне обговорення. Під час цього етапу студенти поступово вивчають зміст теми шляхом різноформатного спілкування.

Етап Вивчення мови підпорядковується роботі над окремими мовними елементами, пов'язаними з темою і метою заняття. Викладач або студенти визначають мовні одиниці, на які необхідно звернути особливу увагу. На цьому етапі основними є одна-дві контрольовані вправи, керовані вправи як бажаний варіант, і обговорення. Тривалість етапу, у середньому, 10 хвилин.

Під час Активації 2 студенти використовують різні комунікативні уміння у завданнях, спрямованих на вільне говоріння. Якими можуть бути аналіз кейсів, дебати, симуляції, рольові ігри, проекти, розробка рекомендацій, розв'язання проблем, презентації. Студенти демонструють свої уміння спілкуватися швидко з використанням активних мовних елементів заняття і свої знання з теми.

Останнім завданням етапу Активація 2 є продуктивне мовлення. Перед повідомленням завдання викладач промовляє: «Тепер ви повинні зуміти/Now you should be able to...», нагадуючи студентам мету заняття і обов'язковість використання активного мовного матеріалу заняття. Після повідомлення завдання викладач надає студентам час підготуватися, обсяг якого залежить від складності завдання і форми взаємодії. Під час виконання завдання викладач повинен не втручатися і не виправляти студентів, оскільки на цьому етапі важливо, щоб вони розвивали швидкість і впевненість у вільному висловлюванні своїх думок. Основне завдання викладача – слідкувати за комунікативним мовленням студентів, записувати основні мовні помилки і відмічати, чи використовують студенти активний мовний матеріал заняття.

На заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням студенти вивчають власне мову, тому після самостійного виконання студентами продуктивного завдання, викладач повинен звернути їхню увагу на допущені помилки, сприяти усвідомленню студентами необхідності розвитку лексично і граматично правильного мовлення. Викладач обирає свої прийоми виправлення помилок, однак рекомендовано здійснювати роботу над помилками на крейдовій дошці, білій дошці, на фліпчарті, тобто робити це

візуально для кращого запам'ятовування. Найкраще, коли студенти самостійно виправляють допущені помилки, які зазначені викладачем або помічені самими студентами, і декілька разів свідомо повторюють правильний варіант у контексті.

Домашнє завдання повинно складатися з однієї вправи, тексту, проекту, пошукового дослідження тощо, пов'язаного з темою поточного заняття, або завдання випереджуючого характеру, пов'язаного з темою наступного заняття. По-перше, декілька завдань неможливо перевірити, ефективно і комунікативно інтегрувати їх у план наступного заняття. По-друге, успішне досягнення мети наступного заняття унеможлиблюється за рахунок значного зменшення навчального часу. По-третє, одне завдання виконується студентом з більшою вмотивованістю.

Домашнє завдання слід:

- записувати на дошці або подавати у іншому варіанті для зорового сприйняття і запису студентами;
- якщо воно є у навчальному посібнику, вимагати від студентів відкрити його, прочитати завдання;
- пояснити, що очікується від студентів, або спитати студентів, як вони розуміють домашнє завдання;
- якщо завдання складається з окремих речень, виконати одне речення у класі.

Важливо пам'ятати, що базовими компонентами планування навчального заняття є:

- вибір теми заняття, яка повинна відповідати навчальній темі, визначеній у робочій навчальній програмі і навчальному посібнику;
- формулювання мети заняття (користуючись таксономією Блума), яка повинна бути чіткою, конкретною і зрозумілою студентам; відповідати потребам студентів і умінням, визначеним у робочій навчальній програмі і навчальному посібнику;
- вибір найбільш ефективних вправ і завдань для досягнення мети
- вибір мовних і немовних матеріалів і засобів для виконання вправ і завдань з метою досягнення мети
- визначення часу на виконання вправ і завдань
- розробка плану заняття

Обов'язковим елементом планування навчального заняття є визначення часу виконання кожної вправи і завдання, а також на кожний структурний етап заняття.

3.2 Методичні рекомендації щодо змісту і обсягу вправ

При виборі вправ і завдань слід усвідомлювати, що:

- кожна вправа і завдання повинні відповідати темі і меті заняття
- інструкції до виконання вправ і завдань повинні бути чіткими, лаконічними і зрозумілими для студентів
- до виконання вправ і завдань слід залучати усіх студентів наскільки це можливо
- вправи і завдання слід урізноманітнювати.

Усі вправи у комунікативному навчанні поділяються на контрольовані вправи (controlled exercises), керовані вправи (semi-controlled exercises) і продуктивні завдання (free practice). На будь-якому комунікативному навчальному занятті з англійської мови застосовуються вправи для розвитку і закріплення практичних умінь студентів. Однак, належна увага має бути приділена послідовності їх використання. Розуміння місця, часу та мети вправи забезпечує порядок з поступовим тренуванням умінь, усвідомлення значення навчального процесу, сприяє прогресу студентів та мотивує їх до навчання.

На занятті за структурою EASA контрольовані вправи з'являються на етапі Вивчення мови (Study), керовані вправи на етапі Активація (Activate) та Вивчення мови (Study), а продуктивні вправи – на всіх етапах, окрім Вивчення мови.

Кожний наступний тип вправи дозволяє все більшу креативність, індивідуалізацію та експериментування з мовою.

При виконанні контрольованих вправ викладач знає відповідь і мовні елементи, які використають студенти. Існує тільки одна правильна відповідь. Прикладами контрольованих вправ є:

- називання предметів на картинках
- заповнення пропусків у реченнях
- кросворди
- парування слів і їх визначень
- розміщення слів у правильному порядку для укладання речення
- таблиці підстановки
- диктанти
- тексти з картинками замість слів
- розпізнавання / знаходження певних елементів.

Контрольовані вправи надають можливість студентам поступово концентрувати увагу на новій граматичній структурі або нових лексичних одиницях. Їм не заважає можлива варіативність відповідей, і досить легко у

простому контексті віднайти місце для нових і наразі зрозумілих мовних елементів. Контрольовані вправи – невід’ємна частина заняття, тому що вони зміцнюють знання студентів про окремі мовні аспекти.

При виконанні керованих вправ підвищується рівень мовної свободи, що підтримує інтерес і створює певний виклик студентам. Викладач не може передбачити усі можливі відповіді студентів навіть, якщо їх комунікативні можливості обмежені. Наприклад, якщо поставлено завдання укласти перелік можливих ушкоджень при роботі на судні, у більшості студентів він може бути майже однаковим, проте завжди знайдуться декілька зовсім несподіваних і дивовижних відповідей.

Виконуючи керовані вправи, студенти мають можливість персоналізувати своє мовлення, використовуючи свої попередні знання, інтереси і потреби. До керованих вправ відносяться:

- мозковий штурм
- відповіді / запитання
- укладання оповідання за картинкою / серією картинок
- доповнення діалогу
- інтерв’ю
- паралельне письмо
- “гарячий стілець”
- правильні / неправильні твердження
- факт чи думка
- злови мене на неправді
- списки за пріоритетами
- піраміда

Виконуючи продуктивні вправи / вправи вільного говоріння ті, хто навчаються, мають повну свободу у використанні мови. Викладач не може передбачити, що буде сказано, які думки будуть висловлені. Студенти мають можливість персоналізувати своє мовлення, експериментувати з мовними елементами, як новими, так і раніше засвоєними. Завдячуючи можливості продуктивного, вільного мовлення, студенти пристосовуються і працюють у межах свого рівня мовного комфорту. Це, у свою чергу, підвищує інтерес до активного говоріння. Завдання продуктивного / вільного говоріння включають дебати, рольові ігри, опитування, написання есе, електронного листа, надання порад.

4. Форма контролю знань

Оцінювання мовних знань, мовленнєвих умінь та комунікативної компетентності може бути поточним (моніторинг упродовж модуля – Stop & Check, усна/письмова компетенція) та підсумковим (моніторинг прогресу

наприкінці блоку модулів/семестру – Progress Test, диференційований залік, іспит).

Поточне оцінювання здійснюється протягом модулю і дає можливість отримати негайну інформацію про результати вивчення конкретного модуля. Поточне оцінювання також включає самооцінювання та оцінювання одногрупниками. Здобувачі вищої освіти мають бути здатними оцінити, наскільки успішно вони рухаються вперед взагалі на тому чи іншому етапі навчання, при виконанні окремих навчальних завдань, оцінювати свій комунікативний рівень з огляду на шкали та дескриптори. Вони повинні вміти оцінювати свою лінгвістичну компетенцію, коригувати та вдосконалювати свою мовленнєву поведінку.

При оцінюванні комунікативної компетентності увага зосереджується на динаміці групи, якості групової роботи, мовному й пізнавальному розвитку, здатності співпрацювати й позитивно реагувати на різні думки та позиції. Усна компетенція оцінюється з точки зору послідовності мовлення, використання необхідного лексичного матеріалу, граматичних структур, що вивчалися, та відповідності інформації майбутній професійній діяльності.

Письмове мовлення оцінюється з точки зору відповідності цілям і змісту завдання, чіткості, логічній послідовності та грамотності.

При виконанні професійно-орієнтованого завдання (проекту) оцінюється здатність ефективно користуватися іноземною мовою під час виконання проекту (комунікативно співпрацювати), а також рівень досягнення мети завдання у відповідності майбутній професійній діяльності.

4.1 Рейтингова система для оцінювання успішності здобувачів вищої освіти денної форми навчання

3 курс 6 семестр

<u>Кількість балів</u>	<u>Вид роботи</u>
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 1
5	Написання Stop & Check № 1
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 2
5	Написання Stop & Check № 2
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 3
5	Написання Stop & Check № 3
10	Написання Progress Test (Модулі 1-3)
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 4
5	Написання Stop & Check № 4
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 5
5	Написання Stop & Check № 5
10	Написання Progress Test (Модулі 4-5)
5	Додаткові бали за участь у Олімпіаді, конференції, проектні роботи
Всього 100 балів	

4 курс 8 семестр

<u>Кількість балів</u>	<u>Вид роботи</u>
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 1
5	Написання Stop & Check № 1
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 2
5	Написання Stop & Check № 2
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 3
5	Написання Stop & Check № 3
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 4
5	Написання Stop & Check № 4
10	Демонстрація усної компетенції Модуль 5
5	Написання Stop & Check № 5
25	Складання електронного комп'ютерного тестування
Всього 100 балів	

4.2 Оцінювання усної компетенції (communicative competencies levels and assessment grading)

Level within a module	Description of communicative competencies within a module	ECTS Grades	Criteria for assessing competencies within a module		
			Appropriateness of message delivery	Fluency	Accuracy
1	2	3	4	5	6
			1-3 points	1-3 points	1-4 points
1 Non-user	Can't communicate in or understand spoken English.	FX 0-1 Considerable further work is required	Can't communicate in or understand spoken English.		
2 Intermittent User	Can interact in a simple way provided the other person talks slowly and clearly and is prepared to help.	F 2-3 Some more work required before the credit can be awarded	Can express some simple, concrete ideas and understand simple meanings when these are delivered clearly	Utterances are indistinct and intermittent	Interaction isn't distinct, more mistakes than co
3 Limited User	Can communicate using sentences and questions. Can demonstrate understanding of some basic situations by identifying certain key words.	E 4-5 Performance meets the minimum criteria	Can express some general meanings on familiar topics, albeit in a limited way	Has problems, so that communication frequently breaks down or is difficult to maintain	Can't use grammar patterns or maritime vocabulary properly
4 Modest User	Can maintain basic communication in familiar situations. Can	D 6-7 Fair but with significant shortcomings	Uses basic range of Maritime English, sufficient for delivering the	Has many lapses that restrict continual communication	Can omit / substitute some maritime terms/ SMCP,

	demonstrate understanding in some situations which are less linguistically demanding by identifying the gist or key words.		message in familiar and non-pressure situations	n so that frequent efforts and guidance are needed to ensure that the communicative intention is achieved	commands with everyday vocabulary. Can correct mistakes if he is helped
5 Effective User	Can communicate meaningfully in most situations, despite frequent mistakes. Can demonstrate understanding of gist and some details in situations which are less linguistically demanding. May extract some information from more linguistically demanding situations, but not reliably or with confidence.	C 8 Generally sound work with a number of notable errors	Can share all important data concerning work on board in regular and emergency situations	Uses the language independently and effectively, has some lapses, but usually succeeds in communication	Can make frequent mistakes, but they don't affect communication
6 Competent User	Can demonstrate some understanding of gist, and extract main points, in a variety of situations. Uses Maritime English with confidence in moderately difficult situations	B 9 Above the average standard but with some errors	All information is relevant to the situation, has noticeable lapses that may lead to difficulties in complex situations	Communication is effective on most occasions	Can make some mistakes but able to spot and correct them by himself; can use some reliably complex language and manage familiar situations with some ease.
7 Good user	Can demonstrate some understanding of gist and subtleties in most situations. Uses Maritime English effectively but may need to take special care in complex and difficult situations.	A 10 Outstanding performance with only minor errors	Delivers all information relevant to the situation, has few lapses in conveying or comprehending the content of a message	Communication is effective, consistent, and unmistakable, can communicate in complex linguistic situations	Uses a variety of grammar patterns and wide range of topical vocabulary with occasional inaccuracies and inappropriateness

4.3 Оцінювання мовних знань і умінь на платформі Moodle (Оцінювання Stop and Check)

	Number	Instruction	Points	Total	
G	Grammar 1	Write the correct preposition.	5	5	
	Grammar 2	Complete the sentences with the correct verb forms.	5	5	
V	Vocabulary 1.1	Choose the appropriate variant. Which of the following words means ____?	1	5	
	Vocabulary 1.2		1		
	Vocabulary 1.3		1		
	Vocabulary 1.4		1		
	Vocabulary 1.5		1		
	Vocabulary 2	Fill in the gaps with the appropriate words.	5	5	
R	Reading 1	Mark the statements as T (True), F (False) or DS (Doesn't say).	5	5	
	Reading 2	Choose the correct answers.	5	5	
PC	Professional Competence 1	Match the items and their purposes.	5	5	
	Professional Competence 2.1	Choose the appropriate set of items.	2,5	5	
	Professional Competence 2.2		2,5		
	Professional Competence 3.1	Choose the correct option (situational task).	1	5	
	Professional Competence 3.2		1		
	Professional Competence 3.3		1		
	Professional Competence 3.4		1		
	Professional Competence 3.5		1		
	Professional Competence 4.1	Choose the best answer to the question.	1	5	
	Professional Competence 4.2		1		
	Professional Competence 4.3		1		
	Professional Competence 4.4		1		
	Professional Competence 4.5		1		
	23 tasks				50 points
					Mark: 5

4.4 Підсумкове оцінювання

Підсумковий контроль знань з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» складається з двох етапів:

1) Комп'ютерне тестування є обов'язковим для кожного здобувача вищої освіти й проходить шляхом виконання тестових завдань відкритого й закритого типів на освітній платформі Moodle.

2) Усний іспит не є обов'язковою формою контролю й проходить шляхом усної бесіди викладача й студента на зазначену в екзаменаційному білеті тему.

Структура екзаменаційного білету з англійської мови за професійним спрямуванням

Кожен з тридцяти екзаменаційних білетів містить два питання затвердженого зразка:

1. Study the situation and develop your action plan. Use the guidance:

- tools / equipment / machinery;
- people involved;
- actions to be taken.

Інструкція супроводжується ситуацією.

Головною метою цього питання є оцінювання здібностей здобувача вищої освіти до критичного мислення, пошуку правильних шляхів вирішення ситуації; його словникового запасу й граматичних навичок; усебічного знання відповідної теми.

2. Read the case and compile a list of actions possibly ignored by the crew. Comment on the actions.

Обсяг кейсу складає 300-450 слів.

Мета цього завдання – оцінювання здібностей здобувача вищої освіти до аналізу й продукування висновків; його словникового запасу й граматичних навичок, навичок читання й розуміння прочитаного.

Бажаним є також звернення до власного професійного й життєвого досвіду, активний діалог з екзаменатором і продукування власних думок щодо запропонованої ситуації.

Оцінювання відповіді здобувача вищої освіти на усному іспиті

Кожне питання в екзаменаційному білеті оцінюється у 50 балів, з яких 15 – за вільне володіння мовою, 15 - за правильність мовлення, 20 – за відповідність мовлення заданій тематиці. Максимальна кількість балів за усний іспит дорівнює 100 балів.

5. Список питань до самоаналізу

5.1 Питання для самоаналізу після проведеного заняття

А) стосовно підготовки до заняття

1. Чи важко було планувати заняття? Що було легко, важко планувати?

2. Чи змогли Ви дотримуватися плану заняття? Чи були незаплановані зміни? Чи Ви повністю відкинули розроблений план? Наскільки корисним був план заняття?
3. Які зміни Ви б внесли до плану заняття, якби знову його проводили? Які вправи/завдання Ви б додали або не використовували?
4. Наскільки важко було зібрати необхідні матеріали? Завдяки чому було легко/важко/довго знайти необхідні роздатки, відео, ігри, реальні предмети тощо?
5. Наскільки корисними були матеріали, які планувалося використати? Ви використали усі матеріали? Якщо ні, то чому Ви їх не використали?
6. Чи Ви б використали ці матеріали наступного разу? Що б Ви змінили?

Б) стосовно навчального процесу на занятті

1. Ви повідомили студентам тему і мету заняття?
2. Яка вправа/завдання або етап заняття пройшли особливо добре/дуже добре виконувалися студентами?
3. Яка вправа/завдання або етап заняття пройшли не дуже добре/неефективно виконувалися студентами?
4. Яка вправа/завдання або етап заняття були особливо складними /легкими для Вас?
5. Чи змогли Ви залучити до роботи усіх/майже усіх студентів?
6. Які навчальні засоби (крейдову дошку / білу дошку / інтерактивну дошку / відео / комп'ютер тощо) Ви використали? Чи були вони ефективними у досягненні мети?
7. Чи Ви розвивали уміння студентів у читанні, письмі, аудіюванні і говорінні? Над чим ви працювали більше?
8. Ви розмовляли виключно англійською мовою? Як часто Ви використовували рідну мову студентів? Якщо Ви розмовляли рідною мовою студентів, чи можливо було цього уникнути? Яким чином?
9. Чи вважаєте Ви, що це заняття проведене краще, ніж попереднє? Якщо ні, то чому?
10. Чи студенти успішно досягли мету заняття?
11. Чи задали Ви домашнє завдання у кінці заняття? Чому або чому ні?

С) стосовно роботи студентів на занятті

1. Чи були якісь вправи/завдання надто легкими/важкими для студентів?
2. Які вправи/завдання сподобалися студентам найбільше?
3. Чи були певні проблеми з поведінкою студентів? Які саме? Як Ви впоралися з ними? Як уникнути таких проблем у майбутньому?
4. Чи усі студенти брали активну участь у роботі? Якщо хтось із студентів був пасивним, які аспекти заняття сприяли цьому?
5. Чи усі студенти досягли мети заняття?
6. Чи можете Ви визначити конкретні проблеми, які були у студентів під час заняття? (розуміння, правильність вимови тощо)

5.2 Аналіз заняття за структурою EASA

<p>1. Тема, мета</p> <p>1.1 Чи тема заняття відповідає робочій навчальній програмі?</p> <p>1.2 Чи правильно сформульована мета? Як саме?</p> <p>1.3 Чи тема і останнє продуктивне завдання відповідають меті заняття?</p>	<p>1. Topic, objective</p> <p>1.1 Does the lesson topic correspond to the syllabus?</p> <p>1.2 Is the objective formulated correctly? How exactly?</p> <p>1.3 Do the topic and the last productive activity correspond to the lesson objective?</p>
<p>2. Залучення</p> <p>3.1 Яка вправа використовується для введення студентів у спілкування англійською мовою?</p> <p>3.2 На що націлена вправа? (повторення навчального матеріалу, введення у нову тему, створення позитивної атмосфери, розмову на вільну тему тощо)</p> <p>3.3 Чи усі студенти залучені до спілкування?</p> <p>3.4. Як перевіряється домашнє завдання? Чи сприяє перевірка спілкуванню?</p> <p>3.5 Чи оголошується тема і мета заняття?</p>	<p>2. Engage</p> <p>3.1 What activity is used for involving students into English language communication?</p> <p>3.2 What is the activity aimed at? (revising previous material, leading in the new topic, creating positive atmosphere, free talk etc.)</p> <p>3.3 Are all students involved in communicating?</p> <p>3.4 Is the home task checked? Does it enhance communication?</p> <p>3.5 Are the lesson topic and objective announced?</p>
<p>3. Активація 1</p> <p>4.1 Завдання зорієнтовані скоріше на швидкості мовлення чи на правильності?</p> <p>4.2 Чи завдання сприяють вивченню необхідного тематичного змісту заняття?</p> <p>4.3 Чи достатньо опрацьовується кожне завдання студентами?</p> <p>4.4 Чи інструкції викладача чіткі і зрозумілі?</p> <p>4.5 Чи реалізується персоналізований підхід?</p> <p>4.6 Чи викладач здійснює моніторинг індивідуальної, парної, групової роботи студентів?</p> <p>4.7 Чи виправляються помилки студентів? Яким чином?</p>	<p>3. Activate 1</p> <p>4.1 Do all the activities focus more on fluency than accuracy?</p> <p>4.2 Do the activities contribute to learning the necessary topical content of the lesson?</p> <p>4.3 Is each activity worked at well enough?</p> <p>4.4 Are the teacher's instructions clear and brief?</p> <p>4.5 Is personalization implemented?</p> <p>4.6 Does the teacher monitor SS' individual, pair and group work?</p> <p>4.6 Are students' errors corrected? In what way?</p>
<p>4. Вивчення мови</p> <p>4.1 Чи обрані для опрацювання активні тематичні мовні одиниці?</p> <p>4.2 Чи залучені студенти до самостійного пошуку значення лексичних / граматичних одиниць?</p> <p>4.3 Чи опрацьовуються потрібні лексичні / граматичні одиниці в комунікативних вправах?</p>	<p>4. Study</p> <p>4.1 Are active topical language items selected for focusing on?</p> <p>4.2 Are students involved in discussing and searching for the meaning of vocabulary / grammar items?</p> <p>4.3 Are the necessary vocabulary / grammar items used in communicative activities?</p>
<p>5 Активація 2</p> <p>5.1 Чи завдання цього етапу мають переважно творчий і аналітичний характер?</p> <p>5.2 Чи досягнута мета заняття при виконанні останнього завдання?</p>	<p>5. Activate 2</p> <p>5.1 At this stage, are the activities of creative and analytical character?</p> <p>5.2 Is the lesson objective achieved at the</p>

5.3 Чи нова тематична лексика/ граматична структура використовуються студентами? 5.4 Чи відповідає зміст навчальних завдань реальним потребам майбутніх моряків?	last activity? 5.3 Are the new topical vocabulary items / grammar structure used by students? 5.4 Does the content of the activities comply with seafarers' needs?
6. Взаємодія 5.1 Чи заняття сфокусоване на спілкуванні? 5.2 Які форми взаємодії використані? 5.3 Чи заняття студентозорієнтоване?	6. Interaction 5.1 Is the lesson focused on communication? 5.2 What forms of interaction are used? 5.3 Is the lesson student-centered?
7. Коментарі 6.1 Чи коментував викладач помилки студентів на етапі Продукування? 6.2 Яким чином він це здійснював? 6.3 Чи повторювали студенти правильний варіант?	7 Feedback 6.1 Has T given feedback to SS' mistakes and errors? 6.2 How has he done it? 6.3 Have SS pronounced the correct version?
8. Домашнє завдання 7.1 Чи домашнє завдання продовжує тему заняття, розвиває практичні уміння і мотивує студентів на поглиблене вивчення теми? 7.2 Чи конкретне воно? 7.3 Воно розвиває уміння чи просто «завдання заради завдання»? 7.4 Викладач перевіряє, чи зрозуміле студентам домашнє завдання? 7.5 Викладач запитує студентів, чи є у них запитання стосовно домашньої роботи?	8. Home task 7.1 Does the home task reinforce the lesson ideas, provide practice and motivate SS to study the topic in depth? 7.2 Is it measurable? 7.3 Does it contribute to learning or is nothing more than “busy work”? 7.4 Does T go over the instructions to check that SS understand their home task? 7.5 Does T ask SS if they have any questions about the task?

6. Список рекомендованої літератури

1. Галузевий стандарт вищої освіти України: [Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра у галузі знань 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура» напряму підготовки 6.070104 «Морський та річковий транспорт»]. – К., 2012. – 24 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. вид. С.Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Международная конвенция о подготовке и дипломировании моряков и несении вахты 1978 года (ПДМНВ-78) с поправками = International Convention on Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978 (STCW 1978, as amended). – СПб. : ЦНИИМФ, 2010. – 992 с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / О.Б.Бігич, Н.Ф. Бориско, Г.Е. Борецька [та ін.] ; під заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

5. Bloom B. Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. – 2nd ed. – New York, Toronto : Longmans, Green. – 1984. – 207 p.
6. Ellis R. Task-Based Language Learning and Teaching : [monogr.] / R. Ellis. – OUP. – 2003. – 398 p.
7. Harmer J. The practice of English language teaching / J. Harmer. – [3d ed.]. – Harlow, Essex : Longman, 2001. – 371 p.
8. IMO. Model Course 3.17. Maritime English. – London : International Maritime Organization (IMO), 2014 – 138 p.
9. STCW Convention and STCW Code. 2017 Edition. Electronic edition. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017.pdf> [June.2017]
10. Pesce C. How Can I Evaluate If My Lesson Was a Success? – Electronic edition. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://busyteacher.org/20364-successful-lesson-how-to-evaluate-esl-teachers-ask.html>